

ICN Steering Group Nyilatkozat

A versenyjog és versenypolitika szerepe gazdasági válságkörülmények között

A versenyjog és versenypolitika gazdasági válságkörülmények között megnyilvánuló szerepéről szóló jelen nyilatkozatot a kormányzati válaszlépések és politika alakítás elősegítése céljából adjuk ki. Arra hívjuk fel a kormányokat, hogy támogassák és segítsenek megőrizni a gazdasági versenyt, mivel az a jelenlegi válsághelyzetre történő reagálást segíti.

Napjaink válságai veszélyeztetik a gazdasági jólétünket. A járvány, a háború és a klímaváltozás világszerte veszélyezteti a gazdaságokat, a növekedést és az innovációt. A válság veszélyezteti továbbá a foglalkoztatást, az árakat és a globális ellátási csatornák stabilitását is.

Ilyen körülmények között a kormányzatok részéről mérséklődik a verseny támogatásának és védelmének prioritásként történő értékelése. Azonban a múlt és a tapasztalat azt mutatja számunkra, hogy nagyon is fontos a versenyt a jogalkalmazás és a politika homlokterében tartani. A versenypiacok sokkal rugalmasabbak és életképesek, ennek következtében a piacok a gazdasági hanyatlásra sokkal gyorsabban és hatékonyabban képesek reagálni, továbbá hosszútávon is képesek elősegíteni a gazdasági növekedést és az innovációt.

A tisztességes és nyílt verseny, a hatásos versenypolitika és a versenyjog hatékony, aktív alkalmazása lényeges elemei bármilyen a mai válsághelyzet gazdasági hatásaira reagálást célzó törekvésnek.

A tisztességes és nyílt verseny szerepe

A versenypiacok képesek biztosítani, hogy a kereslet és kínálat gyorsan igazodjanak a válság által okozott zavarokhoz, valamint, hogy az erőforrásokat a lehető legracionálisabb formában hasznosítsák annak révén, hogy a vállalkozások képesek gyorsan reagálni az új piaci körülményekhez. Ezáltal elősegítik a rugalmasságot, az ellátási láncok közötti választási lehetőséget, a piacok megtámadhatóságát, a piacon megmaradást, a növekedést, az innovációt és a gazdasági fellendülést.

Ezért a verseny fontos szerepet játszik a termelékenység és a gazdasági növekedés kilátásainak a javításában. A versenyképes, nyitott és dinamikus piacok mindenkor növelték a termelékenységet, megkönnyítették a piacra lépést és az innovációt, elősegítették a növekedést és megvédték a polgárokat világszerte.

A verseny számos fontos előnnyel bír a fogyasztók számára. Ezek az alacsonyabb árakban, szélesebb választékban, valamint az áruk és szolgáltatások jobb minőségében, a munkavállalók

számára pedig a gazdasági növekedés és a verseny eredményeképpen magasabb bérekben és jobb jövedelmekben nyilvánulnak meg.

Amikor a piacok megfelelően működnek, a vállalkozások – kicsik és nagyon egyaránt – arra törekednek, hogy a fogyasztói igényekre a versenytársaiknál jobb ajánlatokkal reagáljanak. A verseny előnyei különösen azon fogyasztók számára bizonyulnak fontosnak, akik koncentrált piaci körülményeknek kitéttek és akik így aránytalanul kénytelenek az erőfölényes piaci körülmények költségeit viselni.

A verseny erős ösztönzés a vállalkozások számára, hogy a költségeik mérséklése és az innovációs tevékenységük révén a versenytársaiknál hatékonyabban működjenek. Ez ugyanakkor a teljes gazdaság szintjén a termelékenység növekedését eredményezi.

A hatékony versenypártolás és versenypolitika szerepe

A versenypolitika – a nyílt, versenyző és tisztességes piacok támogatása révén – segítheti a gazdaságokat a válság káros gazdasági hatásaihoz alkalmazkodásban és a kilábalásban. A verseny alapelvei más olyan szakpolitikákat is megalapozhatnak, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a munkavállalók, a fogyasztók, valamint a kis- és nagyvállalkozások részesüljenek a tisztességes és versenyképes piacok által nyújtott előnyökből. A versenyhatóságok és a politikai döntéshozók fontos szerepet játszanak a piaci verseny védelmében és abban, hogy a politika eszközeit a válságból történő felépülésre használják.

A versenypolitika eredményei a holisztikus megközelítésből származnak. A versenyhatóságok a kormányhivatalokat és más hatóságokat abban segítik, hogy a szakpolitikai kérdéseket a verseny szempontjainak a figyelembe vételével értelmezzék, és hogy átgondolják, miként lehetne a verseny alapelveit a saját szakpolitikájuk végrehajtását tervező munkájukba beágyazni. Mindezek eredményeképpen a döntéshozók oly módon alkothatnak jogszabályokat és tervezhetik szakpolitikáikat, hogy miközben figyelembe veszik a válság gazdasági hatásait, egyidejűleg azok megőrzik, vagy támogatják a versenyt, vagy legalábbis minimalizálják a versenyre irányuló hátrányos hatásokat. A versenyhatóságok képesek hasznos szempontokat és tanácsokat adni arról, hogy a politikai vagy gazdasági intézkedések, mint például a szabályozási politika vagy kereskedelempolitika miképpen lehetnek versenyt támogató jellegűek. Ez megnyilvánulhat tanácsadásban olyan intézkedések hatásai kapcsán, amelyek magukban hordozzák annak a veszélyét, hogy a cégeket a normál versenyerőkkel szemben megvédi –például a támogatások, vagy az összefonódás-ellenőrzés és/vagy a versenyjog lazítása révén –, amik lehetővé teszik számukra, hogy a tágabb értelemben vett gazdaság árán védelmet kapjanak. A döntéshozóknak azonos versenyfeltételeket kell teremteniük annak érdekében, hogy mind a már piacon lévő, mind az újonnan belépő vállalkozások tisztességes lehetőségekkel rendelkezzenek a piacon.

A versenypolitika nem lehet kizárólagos válasz a válságra, viszont segíthet kezelni a válság következtében megnövekedett piaci erők kedvezőtlen gazdasági hatásaival kapcsolatos aggodalmakat és képes azonosítani az új cégek piacralépési lehetőségeinek vagy a növekedésének a korlátait. Segíthet továbbá rugalmas és innovatív megoldásokat találni a válságok okozta gazdasági zavarokra.

A versenyjog aktív alkalmazásának a szerepe

Amikor a gazdaságot a válság sújtja, versenyjog következetes alkalmazására van szükség. Ha a válság gazdasági hatásai következtében a verseny intenzitása mérséklődik, akkor a válság fokozhatja a vállalkozás versenysértő tevékenységét és megerősítheti a piaci erőfölényes helyzeteket. A túlzott gazdasági koncentráció, az összejátszás és erőfölényes helyzettel történő visszaélés hátrányos hatásai lelassíthatják vagy akár megakadályozhatják a gazdaság kilábalását a válságból. A versenyjog következetes alkalmazása segíthet biztosítani, hogy a gazdasági zavarok ne tegyenek lehetővé versenysértéseket. Ez lehetővé teszi, hogy az állampolgárok, munkavállalók, háztartások és bármilyen méretű vállalkozások részesülhessenek a tisztességes és versenyző piacok biztosította előnyökből.

A gazdasági visszaesések megnövelhetik a versenyjog alkalmazásának a mérséklésére irányuló protekcionista törekvéseket. Azonban a versenyjog és versenypolitika alkalmazásának a válság körülményei között történő kiiktatása vagy akadályozása károsíthatja a fogyasztókat és a termelőket azáltal, hogy lassítja, nem pedig elősegíti a gazdasági fellendülést. Történelmi tapasztalat, hogy ezeknek az intézkedéseknek a költségei jelentősek lehetnek, gyakran csak hosszú távon válnak nyilvánvalóvá és nehézségekbe ütközik ezeknek a költségeknek az elkerülése vagy visszafordítása. A versenyjog kellően rugalmas ahhoz, hogy figyelembe vegye, még rendkívüli körülmények között is a piaci realitásokat, anélkül, hogy engedékeny lenne. A versenyhatóságok transzparens módon nyújthatnak iránymutatást a vállalkozások számára a válságkezelésre, például olyan együttműködési kezdeményezésekkel, amelyek célja pl. ellátási lánc zavarainak megoldása. Minden ilyen intézkedésnek megfelelőnek, arányosnak, megkülönböztetéstől mentesnek és időben korlátozottnak kell lennie.

Aktív jogalkalmazás és döntéshozás hiányában a hátrányos gazdasági hatások sokkal hosszabb időtávon érvényesülhetnek. Azok az intézkedések, amelyek hátráltatják a jogalkalmazást, vagy olyan politikák, amelyek oda vezetnek, hogy a vállalatok nagyobb piaci erőre tesznek szert, a kívánt hatás ellenkezőjét válthatják ki. A kibocsátás vagy a termelékenység erőteljesebb korlátozása nagy valószínűséggel a recesszió hatásait súlyosbíthatja és lelassíthatja a fellendülést. Mindez megnehezíti új vállalkozások piacra lépését és akadályozza a gazdasági növekedést.

A verseny és a versenypolitika lehetőségei a jelenlegi válság gazdasági hatásainak kezelésére – példák

- A növekedés elősegítése: A verseny és a versenypolitika segítheti a gazdaságokat a lassuló gazdasági növekedésből, vagy visszaesésből történő kilábalásban. A verseny elősegítheti, hogy a piacok, iparágak és gazdaságok nyitottak, dinamikusak és termelékenyek legyenek. Amikor egy világjárvány vagy háború következtében az erőforrások kihasználatlanná válnak vagy nem megfelelő módon használják azokat, a verseny segít abban, hogy azokat ott használják fel, ahol a legmegfelelőbb módon hasznosulnak. A versenyző piacok képesek arra is, hogy minőségi munkahelyek jöjjenek létre. Ez a munkavállalók számára a rugalmasabb munkahelyváltást és magasabb bérek kialakulását teszi lehetővé. A verseny és a versenypolitika hozzájárul a járulékos növekedéshez is, azáltal, hogy az erőforrásaikat a sérülékeny fogyasztók védelmére összpontosítják, akik a jövedelmük nagyobb részét költik az alapvető szükségleteik kielégítésére és aránytalanul rosszabbul járnak, az őket érintő áremelkedések miatt.

- A zöld innováció támogatása: A verseny és a versenypolitika fontos szerepet játszhat a zöld gazdaság fellendítésében, megerősítve a zöld innovációt szolgáló ösztönzőket és támogatva a fogyasztók megfelelő információkra támaszkodó döntéshozatalát.
- Az ellátási láncok korlátainak mérséklése: A verseny és a versenypolitika segíthet a piacoknak gyorsabban és hatékonyabban alkalmazkodni az ellátási láncoknak a válságokból eredő korlátaikhoz. Ez segít a szűk keresztmetszetek mérséklésében, például alternatív források feltárásával. A piacok sérülékenyebbek, és lényegesen nagyobb a rendszerszintű kudarc kockázata, ha konszolidáltabbak és kevésbé versenyképesek. A nyitott és versenyző piacok rugalmas reagálási lehetőséget biztosítanak az ellátási láncok változásaira.
- Az energiaellátási korlátok és az ársokkok enyhítése: A verseny és a versenypolitika segítheti a piacokat a válság miatt jelentkező energia áringadozásokhoz és ellátási korlátozásokhoz történő gyors és hatékony alkalmazkodásban. Ez elősegítheti a kínálat bővítését és az energiaárak alacsonyabb szinten tartását.
- Az infláció hatásának mérséklése: Bár az inflációt tipikusan sokkal szélesebb körű tényezők okozzák, a verseny különbséget eredményezhet azáltal, hogy felgyorsítja a kereslet és kínálat alkalmazkodását az infláció okozta változó piaci feltételekhez. A verseny fellendíti a gazdasági növekedést és a béreket, ami segítheti a fogyasztókat az infláció miatt elvesztett vásárlóerejük visszaszerzésében. A versenyjog következetes alkalmazása megakadályozhatja, hogy a vállalkozások az inflációt versenyellenes áremelések fedezeteként használják fel, és megakadályozhatja az olyan összefonódásokat is, amelyek áremelkedéshez és további inflációs hatásokhoz vezetnének. A védett ágazatokban a verseny megnyitása csökkenti a piacralépési korlátokat, ami alacsonyabb árakban és így a fogyasztóknak visszajuttatott vásárlóerőben nyilvánul meg.

Következtetések

A verseny, a versenypolitika és a versenyjog alkalmazása részét képezik a gazdasági válság megoldásának. A versenypiacok rugalmasak, befogadók, dinamikusak, produktívak, innovatívak és hatékonyak. A nyílt verseny, a hatékony versenypolitika és a versenyjog következetes alkalmazása hozzájárulhat ahhoz, hogy a fogyasztók, a munkavállalók, a háztartások, a vállalkozások és a gazdaságok számára jó megoldások jöjjenek létre, így létfontosságúak a válság hatásainak a kezelésében. Egyidejűleg jobb körülményeket biztosítanak a tartós és fenntartható gazdasági fellendülés számára.

A világgazdaságban tevékenykedő jogalkalmazók közössége vagyunk. A tudatában vagyunk annak, hogy a gazdasági válságoknak és a versenyjog gyenge érvényesítésének egy joghatóságon belül szélesebb hatásai is lehetnek. Más gazdaságok is ki lehetnek téve versenysértő magatartásoknak. Ez azt is jelenti, hogy politikánkat – ahol csak lehetséges – a politikáinkat össze kell hangolnunk és meg kell erősítenünk, annak érdekében, hogy továbbra is védhessük és támogathassuk a versenyt.

További információt a versenynek a gazdasági válsághelyzetekben megnyilvánuló előnyeiről lásd: “Competition policy in difficult economic times” (2009), elérhető a következő linken:
<https://www.internationalcompetitionnetwork.org/wp-content/uploads/2018/07/ICNSGCase4competition.pdf>.